

I.

A nevem Bruno Littlemore; a Brunót születésemkor kaptam, a Littlemore-t magam választottam, amikor némi noszogatás hatására végül mégiscsak rászántam magam, hogy eme merőben érdemtelen és velejéig romlott világ elé tárjam az emlékirataimat. Teszem mindezt azzal a nem titkolt célzattal, hogy az olvasó a száját tátsa, okuljon, és leszűrje a tanulságokat – s közben ne adj’ isten, még szórakozzon is. Az írás nyűgét azonban, érthető okokból, nem akartam a nyakamba venni. Gépelni csak az egyujjas vaktyúk-módszerrel tudok, ami pedig a ceruzát és a papírt illeti, az ujjaim nem éppen tollfogásra termettek, könnyen belefáradnak a hangyányi ákombákomok rajzolgatásába. Ezért döntöttem úgy, hogy a memoáromat diktálás útján örökítem meg, s mivel a hangfelvevő-masínákat szívből utálok (ezzel talán nem vagyok egyedül), mindenekelőtt találnom kellett valakit, aki lejegyzi a szavaimat, akár egy írnok. Épp’ negyed tizenkettő van, egy szürke és jellegtelen szeptemberi napon; a cipőmet lerúgtam, és most zoknis lábamat keresztbe téve henyélek egy meglehetősen kényelmes kanapén, kezemben békésen csilingel a jegesteás-pohár. Mellettem egy halk szavú lány ül, akit Gwen Guptának hívnak, és kanárisárga noteszba jegyzeteli a mondókámat hegyes ceruzával és lézerpásmaként fókuszált figyelemmel. Gwen doktorandusz, aki ugyanabban a kutatóközpontban írja a szakdolgozatát, ahol engem elszállásoltak; ő segíti életre a gondolatokat, amelyek az elmémbe fognak, és amelyeket a tudóm meg a torkom szülőcsatornáit vajúdnak a világra, és amelyeket – tegyük még hozzá – a lejegyzés pusztán ténye az írott szó immanens varázsával ruház fel.

Lássuk csak... Hol is kezdjem, Gwen? Nem, ne válaszolj! Azzal a nappal kezdem, amikor először megláttam Lydiát, mert Lydia az egyedüli oka annak, hogy most itt vagyok.

Ám mielőtt belevágnánk, úgy érzem, tartozom némi magyarázattal jelenlegi helyzetemet és közvetlen környezetemet illetően. Bizonyos értelemben rab vagyok – vagyis mégsem, hiszen ez azt jelentené, hogy elvágódok innen, és ez ebben a formában nem igaz. Ha valaki megkérdezné tőlem: „Hogy vagy, Bruno?”, azt felelném: „Köszönöm, remekül”, merthogy ez az igazság. Az ellátásra igazán nem panaszkodhatom. Mintha nem is a büntetésemet tölteném, hanem inkább a békés nyugdíjas éveimet valami idilli szanatóriumban. A fogva tartóim tisztában vannak vele, hogy művész vagyok, és messzemenőig tiszteletben tartják ebből fakadó igényeimet; lehetőséget biztosítanak számomra, hogy a szívemhez legközelebb álló dolgokkal foglaljam le magam: a festéssel és a színházzal. Ami az előbbit illeti, a kutatóközpont nagyvonalúan ellát festékekkel, ecsettel, vásznakkal meg a többi szükséges aprósággal. A képeim, már amennyire én tudom, meglehetősen kelendők az intézmény falain kívül (vagyis a külvilágban, amely időközben tökéletesen irrelevánssá és érdektelenné vált a számomra), és állítólag tekintélyes summáért kelnek el, ami azután teljes egészében a kutatóközpont számlájára vándorol. Gazdaggá teszem a gazembereket... De nem érdekel. A pokolba mindenkivel, Gwen; csak azért festek, hogy sebzett lelkemet gyógyítsam. Legyenek boldogok a pénzzel! Ami pedig a színházat illeti, éppen Georg Büchner *Woyzeck*-jét készülök színpadra állítani, és a címszerepet is magam játszom. Szerény társulatunk néhány hét múlva mutatja be a darabot a kutatóközpont dolgozóinak és családtagjaiknak. Persze nem csili-vili Broadway-show lesz, még csak nem is valami alternatív jópofaság, de a színészkedés legalább ideig-óráig kielégíti a csillogás és a rivaldafény iránti vágyamat, ami (ha valaki nem tudná) személyiségem egyik alappillére és meghatározó ismérve. A barátom, Leon Smoler gyakran meglátogat, ilyenkor nevetve nosztalgi-

ázunk a régi szép időkön, éjszakába nyúló dámapartikat játszunk, és addig filozofálunk, amíg a hajnal meg nem rázza piszkosszürke mutatóját az ablakom előtt. A kutatóközpont jóvoltából mindenem megvan, kényelemben élek, és békén hagynak – mi másra vágyhatnék még? Jobban belegondolva irigylésre méltó helyzetben vagyok; nem húzzák a vállamat a megélhetés és a mindennapi élet apró-cseprő gondjai. A szabadba is kimehetek, amikor csak akarok, és ha thoreau-i hangulatom támad, kedvemre kóborolhatok a park ősfái között, spirituális harmóniába olvadva a vénséges tölgyekkel, amelyek mohos törzsét a legváltozatosabb taplógomba-fajok lakják. A kutatóközpont Georgiában van – azelőtt sosem jártam erre, még a környéken sem. Amennyire szűkös helyismeretem alapján meg tudom ítélni, Georgia meglehetősen kellemes hely, buján zöldellő növényzettel és párás szubtrópusi klímával, ami az én szervezetemnek kimondottan jót tesz. Őszintén szólva úgy sétálgatok itt, mintha valami üdülőfaluban lennék, nem pedig rács mögé zárva egy gyilkosság miatt, amit többé-kevésbé én követtem el (s amit mellesleg, ha visszaforgatnánk az idő kerekét, gondolkodás nélkül újra elkövetnék). Egyelőre ne vesztegessünk szót erre a kvázi-büntényre – később még visszatérünk rá –, azt viszont el kell ismernem, hogy ez a relatíve jelentéktelen körülmény okolható jelenlegi helyzetemért, és persze a te házi feladatodért, Gwen. Nem mindennapi bűnöző vagyok, ezért őriznek éppen itt; elsősorban nem büntetni akarnak, hanem tanulmányozni. Gondolom, te is ezért jöttél. Igazán nem hibáztathatom őket – ahogy téged sem – azért, hogy a tudomány boncasztalára vetettek. Érdekes kutatási téma vagyok. Ilyen eset nincs még egy!

Ha már itt tartunk, Gwen, azt hiszem, bocsánatkéréssel tartozom neked, amiért mindeddig makacsul elzárkóztam attól, hogy interjút adjak neked. Ahogy ezt a néhány bekezdést lediktáltam, máris érzem – sőt! egészen biztos vagyok benne –, hogy semmi sem elégítheti ki úgy a halhatatlanság utáni, nagyon is emberi vágyamat, mint ha valaki papírra veti a történetemet, hiteles forrás-

ból merítve, részletekbe menően és precízen, időtálló formába öntve minden gondolatomat, emlékeimet, vágyamat, szenvedélyemet és dühömet... egyszóval az életemet.

Szóval, kezdjük a legelején, vagyis az első említésre méltó emlékemnél – ami nem más, mint amikor megismerkedtem Lydiával. Kölyök voltam még, talán hatéves lehettem. Ahogy mondani szokás, azonnal megtaláltuk egymással a hangot; odaszaladtam hozzá, ő felkapott és magához ölelt, csókot nyomott a fejem búbjára, megcsiklandozta ráncos, gumitapintatú tenyeremet, én meg a nyaka köré fontam a karom, játszottam az ujjával, és a számba vettem egy hajtincset. Erre ő felkacagott. Talán már akkor beleszerettem, és túlaradó érzelmeimet csak úgy tudtam kifejezni, hogy szopogattam a haját.

Mielőtt belefognék a történetünkbe, úgy találok helyénvalónak, ha a figyelmet mindenekelőtt erre az emberre, Lydia Littlemore-ra irányítom. Hosszú évekkel később az ő tiszteletére vettem fel dallamos hangzású vezetéknévét, ami a maga három szótagjával olyan, mint valami rigmus vagy versike. Lydia mindennél fontosabb nekem; a személye, a lénye, ahogyan betöltötte a szobát a jelenlétével, ahogy annak idején (és még most is) betölti az életemet, a gondolataimat. Ahogyan járt. Amilyen *illata* volt! A leírhatatlanul csodás feromonoktól, ami a bőréből párolgott, messze túlmutatott minden korábbi szag-élményemen; egyszerűen nem bírtam betelni vele. A haja... szőke volt (énnekem akkor ez is rendkívül különleges dolognak tűnt), még hozzá *elektromos szőke*! Mintha belső fénnel izzottak volna a hajszálai, olyan fénnel, ami a sötétben foszforeszkál, akár a szentjánosbogár vagy az a mélytengeri hal a horgász-fityegőjével. Amikor először találkoztunk, arany loboncát lófarokba fogva viselte, mint munka közben általában. Csakhogy egy-két kósza tincs mindig kiszabadult; ezek folyton a szemébe lógtak, ő pedig újra és újra a füle mögé simította őket. Hiábavaló fáradozás volt, az öntörvényű fürtök nemsokára megint kiszabadultak (egyik a másik után, vagy mind egyszerre, amikor lekapta a szemüvegét).

Amikor dolgozott, a keze folyamatosan hadban állt a hajával és a szemüvegével. Utóbbit percenként vette le, és tette fel újra; láncra fűzve hordta a nyakában, mint valami amulettet. A két üvegosztya meg-megcsillant a keblei között, mintha fénymorzéval akarná felhívni a figyelmemet a nőiség eme iker-szentségére. Amikor felvette, a lencsék kissé megnagyították a szemét, ilyenkor a vékony tartólánc lazán lógott a hátán. Hol felvette, hol lekapta, sosem ült néhány percnél tovább az orrán, mégis apró, ovális lenyomatot hagyott az orrcsontja két oldalán, amit lassú mozdulatokkal, körkörösén masszírozott, ha megfájdult a feje. Egyszer – ez jóval később történt, amikor a matematika alapjait tanultam, és egy ideig az volt a mániám, hogy mindent megszámláltam, ami az orrom elé került – megjegyeztem, hogy hatvan perc alatt hányszor tette föl és vette le a szemüvegét, és hányszor tűrte a haját a füle mögé. Az eredmény: harmincegy fel, harminckettő le, a tincsek pedig ugyanezen idő alatt ötvenháromszor próbáltak meglógni. Vagyis átlagosan percenként egyszer. Mindennek az lehetett az oka, hogy a kollégái társaságában általában feszélyezve érezte magát, amikor ugyanis kettesben maradtunk (hacsak nem kellett valamire erősen összpontosítania, például apró betűs szöveget olvasnia), a szemüvegét a tokjában hagyta, a haja pedig szabadon röpködött az arca körül.

Ami az alkatát illeti, az öltözködését és a megjelenését úgy általában: több fejjel magasabb volt nálam, de az emberi nőstényekhez képest nem számított égimeszelőnek; százhatvan centi lehetett, igaz, karcsú, nyúlánk végtagjai miatt magasabbnak tűnt. Nekem legalábbis. Sportolt, reformkonyhán élt, és soha nem hódolt az élet egészségtelen élvezeteinek – velem ellentétben, aki úton-útfélen bűnbe estem, ő megátalkodottan és rendíthetetlenül rezisztens volt a különféle testi kísértésekre; inni csak a baráti összejövetelen ivott, és akkor is mértékkel. A keze inas-bütykös volt, a tenyere férfiasan erős, körme töredezett a sok munkától – rágta is; ez volt különben az egyetlen rossz szokása. Egy gyakorlatias, józan ember keze volt az övé, nem egy finomkodó nebánsvirágé; sosem becéz-

ték volna a fűzfapoéták „alabástrom kacsónak”, és nem invitálták volna gyűrűsujj-modellnek a tévéreklámokba, amelyekben a fekete kontinens földjéből kiforgatott zsákmány-drágaköveket hirdetik unatkozó háziasszonyoknak. Csinosan öltözött, bár kissé talán konzervatíván. Volt stílusa, de nem szeretett feltűnést kelteni, sohasem volt magamutogató. (Bezzeg én!) A koromfekete garbókat szerette, a puha, drapp blézereket meg a csíkos flannelsálakat. A Marshall Field’s-nél vásárolt. Ezüst franciacsatot hordott. Nyáron lapos sarkú szandált viselt, télen bundacsizmát. Ékszert csak különleges alkalmakkor hordott, de nem is volt szüksége rá; anélkül is ragyogott, veleszületett, könnyed derűvel. Jól állt neki a zöld szín.

Hogy milyen volt a hangja, a modora? Már az első találkozásunkkor elvarázsolt. A legtöbb ember abban a leereszkedő, ostoba, énekítő stílusban beszélt velem, ahogy a felnőttek szoktak, amikor gyerekekhez vagy állatokhoz szólnak. Nem úgy Lydia; ő ugyanazt a józan, hétköznapi hangvételt használta, mint mindenki más, és ezzel egy csapásra elnyerte a bizalmamat. A hangjában halk, alig kivehető ércesség csendült. A szülei tisztességes, keményen dolgozó balekok voltak valami isten háta mögötti arkansasi porfészekben, de neki sikerült idejében kiszabadulnia a szülői házból, és a tanulásba menekült, ahogy én is. Úgy beszélt, mint egy fiatal értelmiségi, aki a chicagói egyetemen szerzett diplomát – merthogy ez volt az igazság. Kifogástalan mondatokat sorakoztatott egymás mögé, amikből már-már kihallatszottak a vesszők, zárójelek, kettőspontok, sőt, olykor a pontosvesszők is. Amikor őt figyeltem, úgy éreztem magam, mintha klasszikus zeneművet hallgatnék, amit egy teljes szimfonikus nagyzenekar ad elő, egy lehetőfinoman elhangolt bendzsóval valahol a vonós szekcióban.

Az arca sápadt volt és olyannyira észak-európai, hogy jól mutatott volna egy fekete-fehér Ingmar Bergman filmben, igaz, egy Bergman-archoz tiszta, kristálykék szempár passzolt volna igazán. Csakhogy Lydia szeme zöld volt, méghozzá aranyba hajló

zöld. A szembogara lírai hasonlatokért kiáltott – olyan volt, mint a mélytüzű borostyán, a rózsabronzba csavarodó csészelevele, vagy egy mohaszín csillag, ami egy szomszéd galaxisban robbant fel több milliárd évvel ezelőtt. A jogosítványán ez állt: „mogyoróbar-na”. Hosszúkás arca volt. Vékony ajkai és lehetetlen, gödröcskés álla közt meglehetősen nagy távolság feszült. A bőre abba a típusba tartozott, ami rögtön leég a napon, de nem barnul. A halántékán kék erek rajzolódtak ki, nagyon halványan. Az orrnyerge tökéletesen egyenes volt, mintha vonalzóval húzták volna meg, pisze orrhegye olyan szögben kunkorodott, hogy amikor egyenesen tartotta a fejét, szemből éppen be lehetett látni az orrlyukába. A homlokán, a szemöldöke fölött alig észrevehető dudor látszott. Az arcsontja egyáltalán nem volt markáns, és csak a legélesebb fényben rajzolódott ki. Ritkán festette magát, de amikor mégis, beérte néhány finom, alig észrevehető tónussal. Tudta, hogy a domináns smink csak tompítaná az összhatást, nem pedig erősítené. Csáléfogú mosolya a szegénységben töltött gyermekkor öröksége volt. Huszonhét éves lehetett, amikor megismertem, és harmincnégy, amikor meghalt.

De hát miért, kérdezhetnéd joggal, *miért* pazaroltam ennyi időt és energiát a sajátomból (és persze a tiédből) arra, hogy megkísérleljem szavakkal definiálni, pontosan leírni Lydiát, ami által nem hogy tiszta képet kaphattál róla, hanem épp ellenkezőleg: csak eltorzítottam, elmostam a vonásait. A válasz egyszerű: ő volt az Első Szerelmem. Írd ezt, kérlek, nagy Sz-szel, Gwen. Sőt! Nagy E-vel és nagy Sz-szel! Mert Lydia volt az én (nagy-E) Egyetlen (nagy-Sz) Szerelmem – vagy legalábbis az egyetlen, akit nagybetűvel írnék.

Most pedig csapjunk a közepébe!

És kezdjük új fejezetet, mit szólsz?